

وزیر پست و تلگراف - مقصود این بود که چون پروگرام هیئت دولت حاضره سعی شد که حتی الامکان عملی باشد و مطالبی که بمجلس شورای ملی پیشنهاد میکنند و تصویب میشود بموقع اجرا گذاشته شود باین واسطه نظر هیئت دولت این بود که اطاق تجارتی در مرکز هر چه زودتر تأسیس بشود و بعد ها بتدریج در ولایات دایر شود.

میرزا محمدعلیخان - در لزوم اطاق تجارت شبهه نیست ولی گویا مقصود آقای ناصر الاسلام این بود که عملیات اطاق تجارت چه خواهد بود فواید آن چیست و قوانینیکه برای آنجا وضع خواهد شد چه قسم خواهد بود؟

وزیر پست و تلگراف - در موقع مذاکره پروگرام بنده داخل در جزئیات نمیشوم و در موقعی که لوائح این مجلس تقدیم شد و آنوقت توضیحاتی که لازم است عرض خواهد شد

رئیس - گویا مذاکرهها کافی باشد - آقایانی که این ماده دوم را تصویب میفرمایند قیام نمایند (عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهادی از آقای معتصم السلطنه رسیده است قرائت میشود (پیشنهاد مزبور بمضمون ذیل قرائت شد)

این بنده پیشنهاد میکنم که این ماده بر پروگرام هیئت وزراء عظام افزوده شود.

ماده - دفاتر و نوشتجات ادارات دولتی را بزبان و خط ملی و مملکتی مرقوم دارند

سردار معظم - بنده بطور کلی میخواهم عرض کنم که مسائل خوب در دنیا خیلی زیاد است ولی اگر نمایندگان محترم بخواهند تمام مطالب خوب را در این پروگرام بگنجانند تکلیف دولت خیلی مشکل خواهد شد و چنانچه آقای رئیس فرمودند پروگرام یک چیزی نیست که بشود در آن پیشنهاد کرد

ناصر الاسلام - اولاً در باب پیشنهادی که از طرف آقای معتصم السلطنه شده نباید پیشنهاد کرد باید تقاضا نمود زیرا امروز نظر باین است که هر چیزی که صحت و حسن جریان را انتخاب میکند هیئت دولت و نمایندگان با هم موافقت نمایند و بنظر بنده یکی از مطالبی که خیلی اهمیت دارد همین تقاضای معتصم السلطنه است اگر هیئت دولت موافقت کند این تقاضا موافق تقاضای هیئت ائتلاف است و منتهای آرزوی نمایندگان است و بملاوه از آن مسائلی نیست که برای دولت تولید اشکالاتی بکند بلکه بحال مملکتی خیلی مفید خواهد بود.

رئیس - هیئت دولت این مطلب را قبول دارد.

رئیس الوزراء - در اجرای این مسئله سعی خواهم کرد ولی گمان میکنم نوشتن پروگرام لازم نباشد.

معتصم السلطنه - بنده تصور میکردم که این مطلب بقدری اساسی است که محتاج بمذاکره نخواهد بود زیرا اگر امروز باقصری بلاد ایران حتی بسرخس و مکران و ماکو وغیره برویم خواهیم دید که دفاتر مالیه بزبان فرانسه است و بهر چه نمیتوانیم بفهمیم که آنها چه میکنند و چه ترتیباتی در آنجا موجود است البته در اداراتی که مستشار خارجی دارند

ناچار باید يك دفتر شخصی داشته باشند که بزبان فرانسه باشد ولی تمام دفاتر و مکاتبات بزبان اجنبی خیلی از حیثیات ملی دور است چنانچه در وزارت خارجه که تنها وزارتخانه است که تمام روابطش با دول خارجه و بانمایندگان دول متجا به میباشد دفاترش بزبان فارسی است در صورتی که سایر وزارتخانه های ما فرانسه مکاتبه میکنند بنده تصور نمیکنم که هیچکس در این موضوع مخالفت بکند.

نظام السلطان - بنده این پیشنهاد را باندازه بموقع میدانم که گمان نمیکنم هیئت دولت با آن مخالفت نماید و اینکه گفته میشود این مسئله را در پروگرام نباید نوشت تعجب میکنم.

وزیر داخله - در اینجا هیچ اختلافی بین نظریات آقایان نمایندگان و هیئت دولت نیست ولیکن این مطلب یکی از مطالب اداری است و تا حال در اینباب مراقبتی نشده است و بهمین ترتیب بی رویه امورات جریان داشت همینقدر عرض میکنم که آقای رئیس الوزراء که اطمینان دادند در اینباب مراقبت خواهد شد کافی است دیگر لازم نیست که این مطلب را در پروگرام بگنجانند.

سردار معظم - یکی از وکلاء محترم همچو تصور کردند بنده با این مطلب مخالفت دارم همینقدر لازم میدانم عرض کنم فرض بنده مخالفت نبوده بلکه کاملاً موافق هستم و در هر مملکتی زبان آن مملکت باید معمول باشد فقط عرض بنده این بود که این مطلب نجایش در پروگرام نیست در قانون مالیه است و قتیکه قوانین تشکیلات مالیه مبیاید ممکن است این پیشنهاد را آنجا بفرمایند.

رئیس - در صورتی که دولت اطمینان میدهد گمان نمیکنم مذاکره لازم باشد.

معتصم السلطنه - بنده پیشنهاد خود را پس میگیرم و بعد از تقدیم لوائح قانون تشکیلات مالیه پیشنهاد خواهم کرد.

رئیس - در کلیات پروگرام مخالفی هست یا نیست؟ (اظهاری نشد) مخالفی نیست، رای میگیریم بکلیه پروگرام هیئت وزراء آقایانی که تصویب میکنند قیام نمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. در دستور کار دیگری نداریم اگر آقایان تصویب میکنند جلسه بماند برای روز پنجشنبه دو ساعت بزبور مسانده مخالفی نیست؟ (گفته شد خیر)

مجلس دو ساعت از شب گذشته ختم شد

جلسه ۲۱

صورت مشروح مجلس روز ۱۸ شنبه ۱۸ شهر جمادی الاولی ۱۳۲۳

مجلس مقارن غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل و صورت مجلس روز دو شنبه ۱۲ قرائت شد.

غائب با اجازه - آقای مهذب الدوله
غائبین بدون اجازه - آقای سردار ممتد -

آقای حاج میرزا فضلعلی آقا - آقای حاج میرزا شمس الدین - آقای حاج میرزا علیرضا

رئیس - در صورت مجلس آقایان ایرادی دارند یا خیر؟ (اظهاری نشد) ملاحظاتی نیست - صورت مجلس تصویب شد - آقای وزیر مالیه اظهاری داشتید؟

وزیر مالیه - لایحه است راجع بفروش بعضی قراولخانه ها که سابقاً حاضر شده و بنسأ بود تقدیم شود امروز حاضر شده تقدیم میشود ولیکن آقای وزیر پست و تلگراف و فواید عامه يك نظر یاتی در این خصوص اظهار کرده اند که حالا خود شان عرض خواهند کرد این هم لایحه راجع بمستغلات است تقدیم میشود

رئیس - لایحه راجع بمستغلات بکمیسیون مالیه و دیگری بکمیسیون بودجه فرستاده میشود.

وزیر پست و تلگراف - بطوری که خاطر محترم آقایان نمایندگان مستحضر است چندی قبل يك اقدامی از طرف خزانه داری راجع بفروش بعضی از قراولخانه ها شد و این مسئله چون مخالف با قانون اساسی بود این بود که هم از طرف مجلس شورای ملی تعرض شد و هم از طرف دولت اقدام شد و آن عمل توقیف شد بعد متعاقب این اقدام خزانه داری همچو مقتضی شد که يك لایحه از طرف وزارت مالیه بمجلس شورای ملی تقدیم شود که مسئله فرمایش صورت قانونی پیدا کند.

چند روز قبل که این پیشنهاد از طرف وزارت مالیه به هیئت وزراء آمد بنده خواهش کردم چند روزی تأمل کنند تا نظریاتی که از وزارت قوائد عامه دارم منضم بعد تقدیم مجلس شورای ملی شود چون بواسطه این نظریات لازم بود با بعضی از وزارتخانه های دیگر داخل مذاکره شوم و نظریات آنها را هم جلب کرده باشیم باین جهت لازم دانستم امروز بطور اختصار اینجا شفاهاً عرض کنم تا بعد بطور راپورت کتباً تقدیم مجلس شورای ملی بنمایم و آن اینست که يك عده قراولخانه هائی در این شهر است که پیش از این عده است است که در این لایحه ذکر شده است اینجا فقط شش قراولخانه ذکر شده است در صورتی که تقریباً ۴۴ یا ۴۵ قراولخانه در شهر طهران موجود حالا یکی کمتر یا یکی بیشتر مطالبی نیست بعد از روی صحت معلوم خواهد شد و این قراولخانه ها در آن موقعی که در شهر طهران بنا شده و ساخته شده است برای يك مصرفی بوده و بعقیده بنده در آن موقع خیلی لازم بوده است شهر طهران دارای این قراولخانه ها باشد امروز هم برای اینکه در این قراول خانه ها قراولی یا سربازی نیست دلیل نمیشود که وجود این قراولخانه ها در طهران لازم نیست و تصور میکنم برای حوایج يك یا بیست و يك شهر بزرگی مثل طهران وجود این قراولخانه ها زیاد نباشد مثلاً وزارت معارف ممکن است لازم بداند که در اغلب محلات مکتب خانه هائی داشته باشد این يك مجلی است که مال دولت است و دولت تعمیر میکند میدهد بوزارت معارف و وزارت معارف از آنها استفاده میکند یا خود وزارت پست و تلگراف ممکن است برای تسهیلات کار مردم جاهای کوچکی برای پست یا تلگراف یا تلفن دایر کند که مردم مجبور نباشند از محلات دور تلگرافشانرا بیاورند از مرکز مغایره کنند و یا ممکن است بعقیده بنده به درد وزارت داخله هم بخورد یعنی بدرد وزارت عدلیه بخورد و آنها را برای صلجه ها لازم بداند یا برای پست پلیس لازم باشد اینها کارهائی است

که بمقیده بنده باید بشود و دولت بخواهی میتواند از این جاهائی که دارد استفاده کند امروز اگر این فراخوانها را بمعرض فروش بگذارند دولت يك پولی میگيرد و يك جاهائی از دستش ميرود پس بنده استدعا میکنم که عجلتاً در این پیشنهادی که از طرف وزارت مالیه بمجلس شورایی شده است مذاکره نشود تا بنده هم نظریات خود را بطور رایج تقدیم بمجلس شورایی کنم اگر تصدیق فرمودند از فروش قراول خانهها مسلمان منصرف خواهند شد و اگر منصرف نشوند انوقت پیشنهاد وزارت مالیه را بموقع اجراء بگذارند و بطوریکه چند روز قبل وعده دادم قانونی را هم تقدیم بمجلس شورایی میکنم که بکمیسیون ارجاع شود

رئیس - این لایحه را میفرستیم بکمیسیون بودجه آقای وزیرست و تلگراف اگر نظریاتی دارند در آن جا اظهار میفرمائید آقای سردار معظم فرمایشی دارید؟

سردار معظم - در این باب مذاکره خواهیم کرد
رئیس - خیر

سردار معظم - پس عرضی ندارم آقای ناصر الاسلام راجع بهمین مطلب است؟

ناصر الاسلام - بلی راجع بهمین مطلب است
رئیس - عرض کردم میرد به کمیسیون این نظریات در آنجا گفته میشود بعد می آید به مجلس

ناصر الاسلام - در همین موضوع نظری داشتم و میخواستم عرض کنم اگر مقتضی بدانند آقای وزیر مالیه این لایحه را مسترد دارند که در هیئت وزراء تبادل نظری شود و اختلاف نظر مرتفع شده بعد بمجلس تقدیم شود که کمیسیون دچار اشکال نشود

رئیس - آقای دکتر اسمعیل خان فرمایشی دارید؟

دکتر اسماعیل خان - خیر نظریه بنده هم همین بود

وزیر مالیه - بمنظور که فردند این لایحه را مسترد میدارم که در این باب نظریاتی نموده بعد تقدیم شود

رئیس - پس مسترد میشود آقای حاج شیخ - اسدالله از سئوال خودتان آقای وزیرست و تلگراف را مسوق کرده اید

حاج شیخ اسدالله - خیر

رئیس - اینطور که نمیشود باید قبلاً مطابق نظامنامه ایشانرا از موضوع سئوال خودتان مسوق کنید

ملک الشعراء - بنده بدون اینکه شکایتی داشته باشم فقط میخواستم خاطر مبارک آقایان رامستحضر کنم که شش ماه است در مجلس مقدس آلت معطله شده ام گمان میکنم هیچ قانونی یا وجدانی بيك نفر آزادی طلب نتواند آنقدر ظلم روا بدارد این است که استدعا میکنم راپورت اعتبار نامه بنده را که شمه معطل کرده است بمجلس مقدس بیاور تا بیشتر از این فشار وجدانی نداشته باشم

میرزا قاسم خان - خاطر آقایان مسوق است که شمه سوم تازه تشکیل شده است و تقریباً سه جلسه رسیده است چون در شمه ششم اقداماتی شده بود که ما مجبور شدیم در ثانی تجدید نظر کنیم گمان میکنم فردا شمه تشکیل خواهد شد پس از آنکه نظریات خودمانرا تمام کردیم پس فردا به مجلس تقدیم خواهد شد

رئیس - فقط اعتبار نامه ایشان نیست که مانده است اعتبار نامه آقای مدحت السلطنه آقای سردار معظم آقای میرزا عیسی خان هم مدتی است در شمه ها معطل شده است

اعتبار نامه آقای مدحت السلطنه بواسطه صورت مجلس هنوز نرسیده است راپورت داده نشده ولی سایرین گویا طوری باشد که شعبات بتوانند رای خودشان را به مجلس راپورت دهند خواهش میکنم شعبات تکلیف این آقایانی را که معطل هستند هرچه زودتر همین کنند که بیش از این معطل نباشند

محمد هاشم میرزا - چون بنده عضو شمه دوم هستم عرض میکنم هنوز صورت مجلس انتخابات آقای سردار معظم نرسیده است و باین واسطه شمه تشکیل نشده

حاج عزالملك - راجع با اعتبار نامه آقای میرزا عیسی خان نماینده ساوه هم چون حضور آقای ناظم العلوم لازم بود در روز ۳ شنبه ۳ ساعت بفرود مانده شمه منقذ خواهد شد و گمان میکنم در این جلسه رای قطعی در باره اعتبار نامه ایشان داده شود

رئیس - امیدواریم در ظرف این هفته تمام اعتبار نامه ها تکلیفشان همین شود خاطر آقایان مسوق است که امروز باید هیئت رئیسه تجدید شود اول شروع میکنیم بانتخاب رئیس و نواب رئیس و ۴ نفر منشی و ۳ نفر مباشر بعد هم هفت کمیسیون است که باید در خارج انتخاب شود و بعد آنها راهم بمسئول عرض آقایان خواهیم رساند حالا شروع میشود به انتخاب رئیس

(در این موقع اوراق رای توزیع و اخذ رای شد)
(و آقایان مرآت السلطان عمل الملك - امیر مؤید)
بحکم قرعه برای استخراج آراء همین شدند

رئیس - آقایانی که اعتبار نامه ها شان نگذشته گویا رای داده اند بشمارید معلوم شود (اوراق رای احصاء شد ۶۸ عدد بود)

رئیس - سه رای زیاد داده شده برای اینکه اصلاح شود باید سه رای بطور قرعه از بین اوراق آراء خارج شود

محمد هاشم میرزا - بنده تصور میکنم که باید تجدید انتخاب شود در اینجا موضوع قرعه نباید باشد زیرا چنین نیست که در رای دادن اشتباه کرده باشند تصور میکنم که باید انتخاب تجدید شود

آقای شیخ محمد جواد - بموجب نظامنامه داخلی آقایانی که اعتبار نامه ها شان نگذشته است در تمام مواردی میتوانند رای بدهند در مورد خودشان در اینجا موضوع انتخاب هیئت رئیسه است چنانچه میتوانند رای بدهند

رئیس - این مسئله یکی از مسائل مختلفیه است و سابقه هم دارد خواستیم موافق سابقه عمل شود

حالا هر طور مجلس تصویب می کند همانطور رفتار می کنیم
آقای شیخ محمد جواد - مقرر فرمائید ماده ششم قرائت شود معلوم میشود
رئیس - قرائت میشود (بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده ششم - نمایندگان که هنوز صحت و سقم انتخاباتشان محقق نشده است حق نطق و دادن رای دارند ولی چه در شمه و کمیسیون و چه در مجلس در مورد انتخاب خودشان نمیتوانند رای بدهند و طرح قانونی هم نمیتوانند پیشنهاد کنند - در صورتیکه پذیرفتن نماینده بموجب رای مجلس به عهده تعویق افتاده باشد نماینده مزبور در هیچ امری حق دادن رای ندارد

ناصر الاسلام - بنده هم نظرم بهمین ماده بود و با عقیده آقای شیخ محمد جواد موافقم

مؤید الاسلام - بنده هم با عقیده ایشان موافقم

رئیس - این نظر را همه آقایان تصویب میکنند؟ (جمعی گفتند بلی صحیح است) (در این وقت آقایانی که بقرعه معین شده بودند باتفاق آقای آصف الممالک) (شروع باستخراج آراء نموده و بطوری که ذیلا مندرج است) (نتیجه حاصل گردید)

عدد آراء ۶۸ - مهره تفتیشیه ۶۸
آقای مؤتمن الملك با کثرت ۶۱ رای
» مدد الدوله ۱
» سید امان الله ۱
ورقه سفید علامت امتناع ۵ عدد
(پس از آن برای انتخاب یکنفر نایب رئیس اخذ رای شد) (و پس از استخراج آراء اینطور نتیجه حاصل گردید)

عدد آراء و مهره تفتیشیه هر يك ۶۹ رای
آقای سلیمان میرزا ۴۶ رای
» حاج شیخ اسدالله ۱۰
» دکتر اسمعیل خان ۵
» عماد السلطنه ۱

آقای مدرس ۱ رای
آقای سردار معظم ۱
ورقه سفید علامت امتناع ۵ عدد
رئیس - از ۶۹ نفر رای دهندگان آقای سلیمان میرزا با کثرت ۴۶ رای بنیابت ریاست منتخب شدند شروع میشود بانتخاب یکنفر نایب رئیس دیگر (اوراق رای توزیع و استخراج آراء شده نتیجه اینطور حاصل گردید)

عدد رای دهندگان ۶۸
آقای دکتر اسمعیل خان مؤدب السلطنه ۳۷ رای
آقای حاج شیخ اسدالله ۱۰ رای
» سردار معظم ۳
» سید امان الله ۲
» شیخ محمد نجفی ۲
» مدد الدوله ۱
» حاج سهم الملك ۱
» مشار الدوله ۱

آقای طباطبائی - ۱ رای
آقای حاج عزالملك - ۱ رای
ورقه سفید علامت امتناع ۹ عدد

